

Κοινή Ομάδα Εργασίας Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών Άγιος Ειρηναίος

Ορθόδοξος Συγ-γραμματέας:

Καθηγ. Δρ. Νικόλαος Λουδοβίκος
Χορτιάτης 57010
Θεσσαλονίκη
Greece / Griechenland
Phone: +30-2310-348004
Telefax: +30-2310-300360
E-mail: nloudovikos@aeath.gr

Ρωμαιοκαθολικός Συγ-γραμματέας:

Dr. Johannes **Oeldemann**
Johann-Adam-Möhler-Institut f. Ökumenik
Leostr. 19 a, 33098 Paderborn
Germany / Deutschland
Phone: +49-5251-8729804
Telefax: +49-5251-280210
E-Mail: J.Oeldemann@moehlerinstitut.de

Ανακοινωθέν – Θεσσαλονίκη 2013

Η Κοινή Ομάδα Εργασίας Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών Άγιος Ειρηναίος πραγματοποίησε την δέκατη ετήσια συνεδρίασή της από τις 13 έως τις 17 Νοεμβρίου 2013 στην Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία της Θεσσαλονίκης, στην Ελλάδα. Η συνεδρίαση έγινε υπό την προεδρία του καθολικού συμπροέδρου της Ομάδας Εργασίας, Επισκόπου Magdeburg Δρ. Gerhard Feige, προέδρου της Οικουμενικής Επιτροπής της Συνόδου των Γερμανών Καθολικών Επισκόπων. Η θέση του ορθόδοξου συμπροέδρου έμεινε κενή, αφού ο προηγούμενος ορθόδοξος συμπρόεδρος, Επίσκοπος Δρ. John Yazigi, Μητροπολίτης Ευρώπης του Ορθόδοξου Πατριαρχείου της Αντιόχειας με έδρα το Παρίσι, είχε εκλεγθεί εν τω μεταξύ Πατριάρχης Αντιόχειας και πάσης Ανατολής. Ο εκλεγμένος Αρχιεπίσκοπος Τελμεσσού Job (Getcha), μελλοντικός Μητροπολίτης της Εξαρχίας ορθοδόξων ενοριών ρωσικής παραδόσεως στη Δυτική Ευρώπη με έδρα το Παρίσι που υπάγεται στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, και παλιό μέλος της Ομάδας Εργασίας, εκλέχθηκε ομόφωνα νέος ορθόδοξος συμπρόεδρος, θέση την οποία αποδέχθηκε και ο ίδιος.

Κατά την έναρξη της συνεδρίασης ήταν παρών και ο Πρωτοσύγκελος της Ορθόδοξης Μητρόπολης της Θεσσαλονίκης, Αρχιμανδρίτης Στέφανος Τόλιος. Στις 15 Νοεμβρίου παρέστη στη συνεδρίαση και ο Μητροπολίτης Προύσσης Ελπιδοφόρος, ο οποίος μετέφερε τις ευλογίες του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου. Την ίδια ημέρα επισκέφθηκε την Ομάδα Εργασίας ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Άνθιμος και απηύθυνε προσωπικό χαιρετισμό στα μέλη της. Η Ομάδα Εργασίας Άγιος Ειρηναίος εξέφρασε τις ευχαριστίες της στον π. Νικόλαο Λουδοβίκο για την επιμέλεια οργάνωσης της συνάντησης και της διαμονής τους και για την οικονομική ενίσχυση μέσω της Ανώτατης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας.

Κατά τη διάρκεια αυτής της συνάντησης η Ομάδα Εργασίας συζήτησε για τη σχέση μεταξύ της Ιστορίας και της Θεολογίας, την κατανόηση της Συνοδικότητας και του Πρωτείου στη σύγχρονη θεολογία, ιδιαίτερα στα έργα του Yves Congar και του Olivier Clément, καθώς και για τις ορθόδοξες αντιδράσεις στη Δεύτερη Σύνοδο του Βατικανού γενικά, και στο Lumen Gentium ειδικότερα. Τα αποτελέσματα των διαλέξεων και των εντατικών συζητήσεων συνοψίστηκαν από τα μέλη στις ακόλουθες θέσεις:

Ιστορία και Θεολογία

(1) Η χριστιανική πίστη δεν εννοείται χωρίς αναφορά στην Ιστορία, επειδή ακόμα και η αποκάλυψη του Θεού μέσω του Ιησού Χριστού έγινε σε μία συγκεκριμένη στιγμή στην Ιστορία. Η σωτηριώδης δράση του Θεού στην ανθρωπότητα δεν συνέβη ανεξάρτητα από το χρόνο και το χώρο, αλλά στη μέση της ανθρώπινης ιστορίας. Γι' αυτό και η Ιστορικότητα αποτελεί βασική διάσταση της αυτοσυνειδησίας της Εκκλησίας, της Θεολογίας και του Κηρύγματός της.

(2) Παρά το γεγονός ότι τα δόγματα είναι δεσμευτικές διδαχές της Εκκλησίας, είναι ωστόσο άρρηκτα συνδεδεμένα με το ιστορικό πλαίσιο στο οποίο προέκυψαν, καθότι απαντούν σε μία συγκεκριμένη ιστορική πρόκληση, σ' ένα συγκεκριμένο πλαίσιο και σε συγκεκριμένη γλώσσα. Ως

εκ τούτου, τα δόγματα είναι περιορισμένα, τόσο στη μορφή όσο και στο περιεχόμενό τους, διότι δεν αποτελούν ποτέ μία επαρκή έκφραση αυτού του οποίου μαρτυρούν και προσπαθούν να ερμηνεύσουν.

(3) Η εκκλησιαστική ιστορία δεν είναι απλώς μία βοηθητική επιστήμη για τους θεολόγους, παρά έχει και η ίδια μία κατ'εξοχήν θεολογική σπουδαιότητα. Το παρελθόν της Εκκλησίας δεν μπορεί να είναι αντικείμενο ούτε εξιδανίκευσης αλλά ούτε και αδυσώπητης κριτικής. Το κύριο μέλημα στις ιστορικές μελέτες είναι να αποκαλυφθεί πότε οι χριστιανοί, ακόμα και οι επίσκοποι και οι θεολόγοι, έχουν παραμείνει πιστοί στο Ευαγγέλιο και πότε έχουν κάνει – συνειδητά ή ασυνείδητα – αλλοιώσεις.

(4) Κατά την εξέταση των αιτίων και των συνεπειών των σχισμάτων στην Εκκλησία πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνο ο ρόλος που έχει παίξει η Θεολογία, αλλά και διάφοροι ιστορικοί, κοινωνικοί και πολιτισμικοί παράγοντες της εποχής. Η μελέτη της εκκλησιαστικής ιστορίας δεν επιτρέπεται να υποκύπτει στον πειρασμό του να δικαιολογήσει την πορεία της ιστορίας μίας συγκεκριμένης εκκλησιαστικής κοινότητας, αλλά θα πρέπει πολύ περισσότερο να προσπαθεί να κατανοήσει την ιδιαιτερότητα των άλλων παραδόσεων.

(5) Εκκλησιολογικές και θεολογικο-ιστορικές έρευνες που είναι απαλλαγμένες από προκαταλήψεις έχουν οδηγήσει σε μία νέα αντίληψη των επίμαχων θεμάτων που χωρίζουν τις Εκκλησίες, κι έχουν συμβάλει μ' αυτόν τον τρόπο στη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των Εκκλησιών. Συγκεκριμένα: η επανεξέταση των χριστολογικών αντιπαραθέσεων γύρω από τις αποφάσεις των Συνόδων της Εφέσου (431) και της Χαλκηδόνας (451), η επαναξιολόγηση του σχίσματος του 1054, η επίτευξη συνεννόησης μεταξύ Καθολικών και Λουθηρανών σε ό,τι αφορά τα βασικά σημεία της περί Δικαιώσεως διδασκαλίας και η από κοινού παρουσίαση της Ιστορίας της Μεταρρύθμισης στο έγγραφο της Διεθνούς Επιτροπής Διαλόγου Καθολικών-Λουθηρανών του έτους 2013, δείχνουν ότι η ιστορική έρευνα μπορεί να παίξει έναν πολύ σημαντικό ρόλο στη διαδικασία της “επούλωσης των αναμνήσεων”.

(6) Τα αποτελέσματα της έρευνας της εκκλησιαστικής ιστορίας μπορούν να αποφέρουν καλύτερους καρπούς στην Εκκλησία εάν έχουν ως αποδέκτες όχι μόνο τους ειδικούς, αλλά ολόκληρη την Εκκλησία: από τους ηγέτες της, τη θεολογική διδασκαλία και την έρευνα, έως και τις ενορίες και τα μοναστήρια.

Συνοδικότητα και Πρωτείο στη σύγχρονη θεολογία

(7) Ιστορικά και κοινωνιολογικά δεδομένα θέτουν συχνά υπό αμφισβήτηση την παραδοσιακή κατανόηση της Εκκλησίας. Γι' αυτό το λόγο θα πρέπει κανείς να είναι έτοιμος να την αναθεωρήσει στο φως των ιστορικών δεδομένων. Κάτι τέτοιο μπορεί να έχει επίσης επίδραση στο πώς κατανοούμε το Πρωτείο και τη Συνοδικότητα και μπορεί να συμβάλει στην επαναξιολόγησή τους και από τις δύο πλευρές στο πλαίσιο του διαλόγου.

(8) Η προσέγγιση της αλήθειας μπορεί να επιτευχθεί μόνο ακούγοντας το Ευαγγέλιο και τις άλλες χριστιανικές παραδόσεις. Διακρίνονται δύο εκκλησιολογικές τάσεις, μία στη βάση της Συνοδικότητας στην Ανατολή και μία περισσότερο επικεντρωμένη στο Πρωτείο στη Δύση. Χωρίς να αποκλείουν απαραίτητως η μία την άλλη, βρίσκονται μάλλον σε μία σχέση δημιουργικής έντασης μεταξύ τους, η οποία επιτρέπει την ύπαρξη ποικιλομορφίας. Σύμφωνα με τον Niels Bohr: “Το αντίθετο μίας αληθούς πρότασης είναι μία ψευδής πρόταση, αλλά το αντίθετο μίας βαθιάς αλήθειας μπορεί να είναι και μία άλλη βαθιά αλήθεια!”

(9) Για να αποκατασταθεί πλήρως η κοινωνία μεταξύ της Καθολικής και της Ορθόδοξης Εκκλησίας απαιτείται από την πλευρά και των δύο Εκκλησιών η ενίσχυση των συνοδικών δομών

και μία νέα αντίληψη του παγκόσμιου Πρωτείου, που θα υπηρετεί την κοινωνία μεταξύ των τοπικών Εκκλησιών.

Ορθόδοξες αντιδράσεις στη Δεύτερη Σύνοδο του Βατικανού

(10) Η ορθόδοξη πλευρά είδε τη Δεύτερη Σύνοδο του Βατικανού εν γένει ως ένα θετικό βήμα προς τη Συνοδικότητα. Από την ορθόδοξη άποψη ωστόσο, η Σύνοδος δεν προχώρησε αρκετά ώστε να επανεξετάσει το παπικό Πρωτείο και το αλάθητο που θεσπίστηκαν ως δόγματα στην Πρώτη Σύνοδο του Βατικανού.

(11) Η μελέτη του συντάγματος *Lumen Gentium* έθεσε για τους Ορθόδοξους το ζήτημα της σχέσης μεταξύ του αλάθητου του Πάπα και του αλάθητου της Εκκλησίας. Το αλάθητο γίνεται καλύτερα κατανοητό εάν λάβουμε υπόψη τα χαρίσματα όλων των μελών της Εκκλησίας. Με αυτή την έννοια το *Lumen Gentium* διευρύνει τον ορίζοντα στην κατεύθυνση μίας θεολογίας της κοινωνίας, η οποία βοηθά να τοποθετηθεί το ζήτημα του αλάθητου στο ευρύτερο πλαίσιο του συνόλου του λαού του Θεού και της κοινότητας των επισκόπων.

(12) Η Δεύτερη Βατικανή Σύνοδος είχε επίσης ως αποτέλεσμα να προβληματιστούν οι ορθόδοξοι θεολόγοι σχετικά με ζητήματα που αντιμετώπιζαν στη δική τους Εκκλησία εκείνη την περίοδο, και παράλληλα δημιούργησε τις προϋποθέσεις για τον επίσημο θεολογικό διάλογο με την Καθολική Εκκλησία.

Στην Κοινή Ομάδα Εργασίας Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών Άγιος Ειρηνάιος ανήκουν είκοσι έξι θεολόγοι, δεκατρείς ορθόδοξοι και δεκατρείς ρωμαιοκαθολικοί, από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες και τις ΗΠΑ. Ιδρύθηκε το 2004 στο Paderborn (Γερμανία) και πραγματοποίησε έκτοτε συναντήσεις στην Αθήνα (Ελλάδα), στη Chevetogne (Βέλγιο), στο Βελιγράδι (Σερβία), στη Βιέννη (Αυστρία), στο Κίεβο (Ουκρανία), στο Magdeburg (Γερμανία), στην Αγία Πετρούπολη (Ρωσία) και στη Μονή Bose (Ιταλία). Στη Θεσσαλονίκη συμφωνήθηκε η επόμενη συνάντηση της Ομάδας Εργασίας να πραγματοποιηθεί το Νοέμβριο του 2014 στη Μάλτα.

